

Digin takana oikeat tarpeet - Yhteisöllisyyttä tukevaa sovellussuunnittelua.

Iida Kalliokoski Silvestre, TaM, Projektisuunnittelija, Älykäs rakennettu ympäristö, Lapin ammattikorkeakoulu

Asiasanat: Hankkeet, työpajat, yhteissuunnittelu

Dwell-Älykäs taloyhteisö -hankkeen tavoitteena on tutkia ja kehittää älykkäiden järjestelmien hyödynnettävyyttä rakennus- ja kiinteistöalalla, sekä edistää yhteisöllisyyttä asumisessa. Artikkelissa tarkastellaan hankkeelle tehtyjä toimenpiteitä, keskittyen erityisesti työpajavaiheisiin, joiden aikana kerättiin käyttäjätietoa tukemaan tulevien vaiheiden sovellussuunnittelua. Dwell-Älykäs taloyhteisö -hankkeen päätoteuttajana toimii Lapin ammattikorkeakoulu ja se on Lapin liiton myöntämä EAKR-rahoitteinen tutkimushanke. Toteutuksessa mukana on Lapin yliopisto ja kumppaneina Domus Arctica Säätiö (DAS) ja Napapiirin energia ja Vesi (NEVE).

Hankkeen aikana kehitetään avoin kiinteistön käyttäjäpalvelualusta, johon voidaan tuoda erilaisia käyttäjän ja kiinteistön ylläpitoa, sekä resurssitehokkuuteen tähtääviä sovelluksia. Toimintaympäristönä hankkeelle toimii Rovaniemen Rantavitikalle hiljattain kohonnut, rakenteiltaan vähähiiliseksi ja ekologiseksi suunniteltu 8-kerroksinen puurakenteinen opiskelija-asuntola DAS Kelo. Vaikka rakennus itsessään tuottaa paljon tietoa, suunnittelun lähtökohtana ei toiminut data tai digitaaliset sovellukset, vaan asukas ja hänen tarpeensa.

Liikkeelle unelmista

Lapin yliopiston vetämien työvaiheiden aikana ideoitiin palvelumuotoilun keinoin digitaalista alustaa ja rakennuksen älykästä infraa hyödyntäviä, yhteisöllistä asumista edistäviä palvelumalleja. Tavoitteena oli ymmärtää aluksi yleisellä tasolla, minkälaisia asioita tämän päivän ihminen kaipaa asumiselta. Vuoden 2019 Dash Lapland -tapahtumassa opiskelijat jättivät ideaseinälle vapaasti ajatuksia ”Oma unelma-asuminen” -otsikon alle.

Kysymyksenasettelusta huolimatta vastaukset eivät sisältäneet pilvilinnoja tai huviloita meren äärellä, vaan esiin nousi hyvin käytännönläheisiä asioita liittyen tilojen avaruuteen, selkeyteen, viestintään, ja vuokrauskäytäntöjen sujuvuuteen. Myös vihreät arvot ja teknologian tuominen elämiseen mainittiin, ja yhteisöllisyys näkyi toiveena yhteisille tiloille ja kollektiiviselle vaikuttamiselle.

Eri näkökulmien kohtaaminen

Seuranneessa Domus Arctica Säätiön järjestämässä työpajassa tarkasteltiin opiskelija-asumiseen, järjestön tämän hetkisiin prosesseihin, palveluihin, tiloihin ja ylläpitoon liittyviä ongelmia saman pöydän äärellä. Tapaamiseen osallistui projektitiimin suunnittelijoiden lisäksi DAS:in johtoa, toimisto- ja huoltohenkilökuntaa, sekä asukastoimikunnan jäseniä. Vaikka näkökulmat vaihtelivat paljon henkilöittäin ja toimenkuvittain, asioista pystyttiin keskustelemaan avoimesti ja ratkaisuja ideoitiin yhdessä. Erityisen haastaviksi koettiin sääntöihin ja vastuullisuuteen liittyvät asiat sekä yhteisöllisyyden luominen. Lisäksi tiedotuksessa ja viestinnässä asukkaiden ja kiinteistöntarjoajan välillä koettiin puutteita.

Keskiössä asukas

Työpajoista saadun materiaalin pohjalta rajattiin neljä eri kategoriaa, ohjaamaan ja inspiroimaan asukkaiden työskentelyä heille järjestettävässä työpajassa. Kategorioina toimivat yhteistoiminta, yhteistilojen käyttö, yhteiskäyttö ja yhteisomisteiset tavarat, sekä ekologisuus. Tärkeimmät aiheiden sisäiset kysymykset listattiin, ja taustatutkimuksen pohjalta koottiin kollaasitaulut tukemaan keskustelua. Työpajan tavoitteena oli tunnistaa asukkaiden tarpeet, asumiseen liittyvät ongelmat ja kehityskohteet, sekä ideoida yksilötasolla, ryhmissä, ja yhteisesti niihin ratkaisuja. Työpajaan osallistui kymmenen henkeä ja se järjestettiin Lapin yliopiston SINCO-laboratoriossa toukokuussa 2019. Asukkaiden kanssa käydyn keskustelun ja ideoinnin kautta saatiin kokonaisvaltainen kuva opiskelijoiden toiveista ja tarpeista, sekä konkreettisia ratkaisuehdotuksia opiskelija-asumiseen, sitä ympäröiviin palveluihin, sekä ekologiseen ja yhteisölliseen elämään.

videomuotoon koostettuja ehdotuksia työstetään edelleen eteenpäin, ja ne toimivat inspiraation lähteenä projektitiimille, sekä tuomassa opiskelijanäkökulmaa suunnitteluun.

Seuranneen digityöpajan aikana sovelluskehittäjät otettiin mukaan ideointiin. Mobiilisovellukseen tulevia eri toimintoja hahmoteltiin, jäsenneltiin ja kokonaisuudet laitettiin arvojärjestykseen. Työpajaan osallistui myös sekä teknisen, että markkinointipuolen osaajia, ja asukkaiden ja sidosryhmien tarpeita tarkasteltiin muotoilun lisäksi myös teknisen toteutettavuuden, sekä mahdollisen yritysyhteistyön näkökulmasta. Työpajoista saatu materiaali, koostetut teemat ja palvelukonseptit toimivat ohjaamassa seuraavia toimenpiteitä, sovellusten konseptointia ja teknistä toteutusta.

Asumiseen liittyvät prosessit sisältävät lukuisia, usein päällekkäisiä prosesseja ja hankkeen aikana havaitut haasteet ovat olleet monisyisiä. Ne koskettavat niin asukkaiden, palveluntarjoajien, kuin huoltohenkilöstönkin elämää monin eri tavoin. Periaatteena on löytää ratkaisuja, joilla asukkaille voitaisiin tarjota heidän tarvitsemiaan ja toivomiaan palveluita, samanaikaisesti huomioiden ylläpidon ja henkilöstön kuormitus ja työn sujuvuus. Digitaalisuus toimii tässä kontekstissa mahdollistajana. Dwell-Älykäs taloyhteisö -hankkeen seuraavien toimenpiteiden aikana asumisen haasteisiin vastataan yhteisöllisyyttä, kestävän elämisen arvoja ja resurssitehokkuutta edistäväillä mobiilisovelluksilla, joita pilotoidaan DAS Kelon asukkailla vuoden 2020 aikana.